

Duygular ve Devletler: Uluslararası İlişkilerde Duygusal ve Rasyonel Etkileşimler - Azade Eryiğit

ÖZET

Bu çalışma, uluslararası ilişkilerde rasyonelite ve duyguların birbiriyle olan karmaşık etkileşimini incelemektedir. Geleneksel uluslararası ilişkiler teorileri, devletlerin ulusal çıkarlarını koruma yönünde tamamen rasyonel kararlar aldığı varsayımı üzerine inşa edilmiştir. Bu teoriler, duyguları irrasyonel, belirsiz ve genellikle tehlikeli olarak değerlendirir. Ancak bu çalışma, duyguların, devletlerin kimlikleri ve dış politika stratejileri üzerinde derin ve karmaşık etkiler yarattığını savunmaktadır. Ulus devletlerin tarihsel süreçlerdeki oluşumları sırasında duyguların nasıl merkezi bir rol oynadığına dikkat çekilmekte ve bu bağlamda duyguların, devletlerin kurumsal hafızalarında ve ulusal kimliklerinin inşasında önemli bir yer tuttuğu belirtilmektedir.

Çalışmada, uluslararası ilişkilerde rasyonalite ve duygular arasındaki dengeyi anlamak için bir dizi teorik çerçeve sunulmakta ve devletlerin karar alma süreçlerinde duyguların nasıl bir rol oynadığını açıklamak amacıyla çeşitli örnek olaylar incelenmektedir. Örneğin, milliyetçilik, korku, öfke, ve onur gibi duyguların, devletlerin dış politika tercihlerini nasıl şekillendirdiği ve uluslararası ilişkilerdeki krizlerin yönetiminde nasıl belirleyici olabileceği tartışılmaktadır. Bu bağlamda, duyguların sadece bireysel düzeyde değil, aynı zamanda kolektif hafızalar ve toplumsal kimlikler aracılığıyla da uluslararası ilişkilerde etkili olduğu vurgulanmaktadır.

Sonuç olarak, bu çalışma, uluslararası ilişkilerde duyguların rasyonalite ile birlikte ele alınmasının gerekliliğini ortaya koymakta ve gelecekteki araştırmalarda bu iki boyutun birlikte incelenmesi gerektiğini savunmaktadır. Bu yaklaşımla, uluslararası ilişkilerde daha bütüncül ve derinlemesine bir anlayışa ulaşılabileceği iddia edilmektedir.

Duygular ve Devletler: Uluslararası İlişkilerde Duygusal ve Rasyonel Etkileşimler

Duygunun ne olduğuna dair genel geçer bir tanım söz konusu değildir. Sözlükler duyguyu “aşk, nefret gibi kuvvetli hisler” şeklinde tanımlarken, Antik Yunan’da kişinin duyguları aklın vereceği kararları bulandıran bir engel olarak görülür ve duyguların üzerindeki iradenin kuvvetinin bireysel ve toplumsal erdem için elzem olduğunu vurgulanır. Çünkü bu geleneğe göre duygular ve dürtüler daima aklın keskinliğini gölgeler ve insanları doğru, rasyonel olanı yapmaktan alıkoyarlardı. Öte yandan, Hume duyguyu aksiyona geçme motivasyonunun temeli olarak nitelendirir. Bu nedenle, duyguların akli gölgeleyerek insanları aniden harekete geçirme gücüne sahip bir etki olarak algılanması, her zaman rasyonel olması beklenen bir yapı olan devletin işleyişinde görülmesi istenmeyen bir etken haline gelmiştir. Çünkü çoğunlukla duygular ve rasyonalite bir düzlemin iki ayrı ucu olarak değerlendirilir. Acaba bu yaklaşım ne derece gerçeği yansıtır? Eğer bu yaklaşım doğru değilse ve devletin duyguları varsa bu duyguların işlevi nedir, ne ölçüde etkindirler ve ne noktada rasyonaliteyi etkileyebilirler?

Ana akım uluslararası ilişkiler teorilerinin farklı tonlarda kabul ettiği anarşinin varlığı, devletlerin varlıklarını rekabet üzere kurgulamalarının sebebi olarak gösterilir. Farklı teoriler anarşik olan bu düzende beraber var olmanın yollarını ararken anlam merkezlerine güç ya da iş birliği gibi çeşitli kavramları oturturlar. Pozitivist teorilerin altını çizerek vurguladığı nokta anarşinin hüküm sürdüğü uluslararası sistemde ayakta kalabilmek için “güçlü bir devlet” olmanın gerekliliğidir. Bu sebeple bahsi geçen gücün muhteviyatını incelemek daha faydalı olacaktır. En temel anlamda güç, bir başkasının eylemlerini etkileme ve yönlendirme kapasitesine sahip olmak şeklinde tanımlanır. Bu noktada, bir aktörün diğerinin eylemlerini etkilemek için hangi yolu izlemesi gerektiğini ve bu etkinin duygulara mı akla mı yoksa her ikisine de mi yönelik olup olmadığı sorgulanmalıdır. Fakat direkt olarak devletlerin duygularının olduğunu varsayarak tartışmaya başlamaktan ziyade, öncelikle duyguların devletin kendisinin oluşumunda nasıl bir yer tuttuğunu anlamak gerekir.

Devletin Doğuşunda Duygular

Uluslararası sistemin sebep olduğu kaos ve peşinden getirdiği belirsizliğin neticesinde çok temel bir duygu belirir: Kaygı. Sınırlı kaynak ve ulusların bu kaynaklara sahip olma arzusu kaotik bir sistem altında birleşince, olasılıklar ve belirsizlikler devletleri ya çatışmaya ya da iş birliğine doğru yöneltir. Belirsizlik ve karmaşa insanın bilişsel yeteneklerinin kapasitesini etkilediği için korku ve kaygı gibi duyguların ortaya çıkmasına yol açarken, akıl, bu duyguların kontrolü ele almasını ve kararları etkilemesini denetlemeye çalışır. Burada, insanın aklına benzer bir rolü, ulus devletin üstlendiğini söylemek pek de yanlış olmaz. Bir otoritenin olmadığı kaos ve belirsizlikler içinde “Korkmayın, kaygılanmayın, devlet sizi koruyacak” vaadi Hobbes’a göre insanların kendi güçlerini “devlete” teslim etmelerinin altında yatan temel motivasyondur. Devlet ve oluşumuna sebep olan bu süreçler, beraberinde vatanseverlik, milliyetçilik vb. gibi aidiyetlikler üzerinden kurgulanan farklı duyguların bir araya gelmesiyle ortaya çıkan duygu yumaklarının oluşumuna neden olur. Burada duygu yumakları kavramını açmamız gerekirse, sadece korku, sevgi, üzüntü gibi temel duygu ölçeklerinin dışında, duygularının bir araya gelerek doğurduğu kompleks ilişkilerden ortaya çıkan daha sofistike oluşumlar olduğunu düşünebiliriz. Örneğin Posen (1993), milliyetçiliğin içinde sevginin de nefretin de bulunduğunu savunur. Devlet, özü itibarıyla her

şeyden önce bir toplumun varlığıyla oluştuğu için duygusal çekişmeler ve çelişkiler, devlet ile toplum arasındaki ilişkinin ayrılmaz bir parçası haline gelir. Tarihsel zincirler, dostluklar, düşmanlıklar ve yaşanmışlıklar bu kimliklere savunulacak değerler, uğrunda mücadele edilecek kavramlar üretir. Ulus devlet, bu şekilde duygusal bağlanmalar ve tecrübeler üzerine kurulmuş bir sistemken devletlerin yönetiminde duyguların yerinin incelememesi büyük bir boşluk oluşturur. Zaman zaman duyguların bu önemli rolü gündeme getirilse de sistematik bir teori üretme çabası gösterilmemiştir. Örneğin, Morgenthau (1948) kişisel korkuların birleşip bir ulus için kaygıya dönüştüğünden bahseder fakat araştırmacılar 2000'lere kadar bu konunun önemini farkında olduklarını göstermeleri dışında bir çaba göstermemişlerdir.

Duygusal Boşluğu Doldurma Çalışmaları

2000'lerin başından itibaren ise bu ilgisizlik artık literatürde büyük bir açığa işaret etmeye başladı. Nasıl oluyordu da insanların güvensizliklerini ve kaygılarını dindirmek üzerine kurulan bu devletlerin hiçbir duygusu incelenmiyor, sadece "halklar üzerinde oynanan manipülasyon oyunları" heyecanlı belgesellere, en çok okunan popüler tarih kitaplarına konu oluyordu? Duygular neden devletler arası ilişkilerinin dinamikleri arasında değerlendirilemiyordu? Bu soruya verilen cevapların en temelinde duyguların güvenilemez bir tecrübe olması yatıyordu: Duygular şahsi ve geçicidir. Devletin içinde duyguların oynadığı rolün "bilimsel" anlamda incelenmesi mümkün değildir (Crawford, 2000). Aynı duyguyu bir insana sürekli yaşatmak zor olduğu gibi bir duygunun sürekli aynı ölçüde tepki oluşturması da beklenemez. Duygular için bu araştırma yöntemleri katı nedensel sonuçlar doğurmayacaktır. Farklı gözler, farklı milletler, farklı eğitim seviyeleri farklı seviyelerde tecrübeler yaşayacaktır. Bu sebeple duyguların incelenmesi çok daha fazla bağımsız değişkenin olduğu kompleks bir araştırma sürecinin konusudur. Fakat, bir meselenin incelenmesinin meşakkatli olması onun göz ardı edilebileceğinin göstergesi değil aksine daha büyük bir titizlikle ve hatta belki de mevcut yöntemlerin ötesinde yeni araçlarla incelenmesi gerektiğinin göstergesidir.

Rasyonalite ve Duygular Arasındaki İlişki

Duyguların devletle ilişkisini inceleme teşebbüslerine getirilen bir başka eleştiri ise duyguların kişileri ve hatta “devleti” yönetiyor olması ihtimalinin rasyonel akıllara verdiği endişeden kaynaklanır. Duyguların rasyonel araçlarla yapılan hesapları bozma gücüne sahip kontrol edilemez bir kuvvet olması sadece kâr ve zarar dengelerini gözeterek kararlar vermeye çalışanların kâbusu olacaktır. Realist bir bakış açısının inancı, yeteri kadar bilgi sağlanırsa her değişkenin ağırlıkları hesap edilerek kârın maksimize edilebileceği sonuçlara erişilebileceği yönündedir. Akli ve duyguları bir spektrumun iki ucu olarak gören bu bakış açısı 1990’larda insanın rasyonalitesi ve duygular arasındaki bağlara yönelik yapılan çalışmalar sonrasında tekrar değerlendirilmesi gereken bir yaklaşımdır. Bu çalışmalar sonucunda, beyinde frontal lobun spesifik bir bölgesinin zarar görmesinden sonra ortaya çıkan, insanların duygusal kapasitelerinin ciddi ölçüde azalmasına, hatta yok olmasına sebep olan bazı kafa travmalarının, insanların gündelik yaşantılarına devam etmelerinde fiziksel bir engele neden oluşturmazken, sosyal ilişkilerini yürütememelerine ve en çok da seçimler sunulduğunda kararsız kalmalarına sebep olduğu gözlemlenmiştir. Günün sonunda duygusuz/duygularına yenik düşmeyen kişilerin hiç de “rasyonel” kararlar veremediği medikal vakaların incelenmesiyle gözlemlenmiştir (Damasio, 1994). Bu vaka çalışması rasyonel karar verirken duyguların önemini literatürde büyük bir kırılma yaratarak ispatlamış, duygulara olan bakış açısında ciddi bir değişimi tetiklemiştir. Daha sonrasında Mercer (2005, 2006, 2014), Lerner ve Renshon (2011) gibi önemli isimler bu dönüşümün rüzgarını arkalarına alıp özellikle karar verme literatürüne önemli katkılarda bulunmuşlardır. Peki duyguların yokluğunda ortaya çıkan bu irrasyonelitenin sebebi nedir?

Bu meseleyle ilgili Elster’in (2009) ufak bir analogisine yer vermek için uygun bir zaman gibi görünüyor. Yeni bir güne uyanmış bir kişinin eline bir sepet verilip bir ormana dağ çileği toplaması için yollandığını farz edelim. İlk anda gördüklerini toplarsa sepeti bir an önce belki de pek de iyi olmayan dağ çilekleri ile dolu olacak ve yine belki de biraz daha ilerdeki daha güzel meyveleri toplamak için sepetinde yer kalmayacak; o halde biraz daha etrafı keşfetmesi onun için en optimum sonuca ulaşmasında faydalı olacaktır. Fakat vakit ilerledikçe daha ilerde daha iyi çileklerin olmasının ihtimali tehlikeli bir verimsizliğe dönüşmeye başlar. Bilgi toplamak için harcanan bu vakit kişinin hedefiyle arasına girer ve bu rasyonelite takıntısı günün sonunda boş ya da pek de iyi olmayan çileklerle dönüş yoluna geçilmesiyle son bulabilir. Kişi her ihtimali bilemez ve tam da bu noktalarda bu

bilinmezlikle başa çıkmayı sağlayan duygular onun belki en kârlı seçenek olmasa da bir karar vermesini sağlar. Bu pek çoğumuzun başına gelir; hayatımız pek de yolunda gitmezken bir şeyleri planlamak için harcadığımız saatler bizi aslında o şeyi yapmaktan alıkoyan tek engel olur. Bazen sadece düşünmeden o adımı atmak en iyi sonuca giden ilk adım olabilir. Buradan çıkartılması gereken akıl ve rasyonalite uzun seneler kabul edildiği üzere ve hatta hala Oxford'un İngilizce sözlüğünde yazdığı gibi "duygusal olanın zıttı" değildir. Duygular ve akıl iç içe ve birbirlerine muhtaçtırlar.

Devletlerin Duyguları Olur mu?

Duyguların akılla olan ilişkisine dair tartışmalardan sonra bazı sorular ortaya çıkıyor: "Bireylerin duyguları ve devletlerin duygularına aynı şekilde yaklaşmak doğru mudur?" Devlet ve bireylere aynı özelliklere sahip aktörlermiş gibi muamele etmenin doğurabileceği problemleri görmezden gelmek mümkün değil. Ulus devletten önce, Antik Yunan'la başlayıp 17. Yüzyılın ortalarına kadar tartışılan akıl ve duyguların çatışmaları bireyler nezdinde düşünüldüğünde anlamlı olabilir. Tek bir kişinin aklının duygularına üstün gelmesi ya da ya da duygularına dayanarak hareket eden bireylerin "akıl dışı" hareketlerine dair fikirlere sıkça rastlarız. Fakat ulus devlet, bireylerden farklı bir mekanizmadır. Birçok insanın seçili ortak değerlerle bir araya gelmesinden oluşan bir bütündür. Haliyle böyle bir yapının duygularının var olduğunu öne süren bir araştırmacı bu iddiasını ispatla yükümlüdür. Devletlerin duygularına dair bu tartışmayı iki bölüm halinde ilerletmek daha verimli olabilir. İlk kısım devletin duygularının var olduğu savını güçlendirmeye yönelik bir çaba sunarken, ikinci kısım bu duyguların ne işe yaradığını ve nasıl kullanıldığını anlamaya yönelik bir inceleme olacak.

Ulus devletin inşasında Hobbes merkeze "korku" duygusunu almış, onu takiben farklı toplum sözleşmesi düşünürleri de (Rousseau (2014), Locke (1988) vb.) insandaki diğer duyguların bu sistemde nereye oturduğunu ve bu sistemi nasıl etkileyebileceğini düşünerek farazi senaryolarla keşfe çıkmışlardır. Peki nasıl oldu da ulus devleti ve toplulukları oluşturan duygular dışarıya itildi? Devletin içinde duyguların var olması ihtimali, duygusal olmanın kontrolsüzlük ve güçsüzlükle eşleştirilmesi sebebiyle kötü bir üne kavuşmuştur, öte yandan öfke ve gurur gibi

duyguların devletin içindeki yeri eş derecede olumsuz karşılanmaz.¹ Devleti onu oluşturan elementlerden bağımsız düşünmek ona dair olan kavrayışımızın da sınırlı olmasına sebebiyet verir, bu sebeple devletten onu var eden bireyler gibi davranmasını beklememekle beraber, devletin insandan berî olduğunu söylemek de doğru olmaz. Hymans (2010: 462) “Devletler devasa hesap makineleri değildir; duygusal insanlardan oluşan hiyerarşik olarak örgütlenmiş gruplardır” der. Devlet her şeyden önce sosyal ve kültürel yargıları olan insanlardan oluşur. Bu söylem bir çoğumuza uzak gelmeyecektir çünkü tam da bu noktada inşacı gelenek, yaklaşık 30 sene önce, devletlerin kimliğiyle ilgili teorilerini ortaya koyarken bu değerlerden faydalanmıştır. Devletlerin tarihsel, kültürel ve sosyal değerlere dayanarak oluşturduğu yargıları mevcuttur. Zor bir zamanda yardıma gelen dost olurken, dost olarak görülen ülkelerin zor zamanda yardıma gelmemeleri onlara karşı olan dostluğun yeniden değerlendirilmesine neden olur. Devlet, kimliğini kurumsal hafızasına dayanarak oluşturur. Hafızaya dayanarak oluşan bir başka fenomen de duygulardır. Kişiler bir olayı tecrübe ettikleri an uyanan duygulara göre o olayla ilişkilerini kurgularlar. Bisiklet sürmek keyifli bir tecrübe olarak düşünülebilir fakat, eğer bisikletle ciddi bir kaza geçirdiyseniz bisiklet sürmeye karşı olan duygularınız değişir ve eğlenceli bir tecrübe olmaktan çıkıp korkulmaya başlanan bir etkinlik olarak hafızaya yeniden kodlanır. Geçmiş tecrübeler ve o tecrübeler esnasında ya da neticesinde hissedilen duygular hafızaya işlenir ve gelecek tecrübeleri ve kararları yönlendirir. Bu kodlama çoğu zaman otomatik ve hızlı kararlar vermemize de yardımcı olur. Kişi yaşadığı tatsız tecrübeleri negatif duygularla, olumlu tecrübelerini de pozitif duygularla kodladıkça, karar alma mekanizmasının işi kolaylaşır. Bir kişiye elma ve armuttan birisini tercih etmesini istediğinizde kişinin ikisine dair geçmiş tecrübesinin olması ve armuda dair olumsuz fakat elmaya dair olumlu tecrübesinin olması, neredeyse düşünmeye ihtiyaç dahi duymadan otomatikleşmiş bir karar alabilmesini sağlar. Diğer yandan daha önce herhangi bir deneyiminin olmadığı iki egzotik meyve sunulduğunda, kişi sorular sorarak o meyveleri bildiği diğer meyveler üzerinden tanımlayıp kendisinde uyandırabileceği hisler üzerinden karar vermeye çalışır. Devletler için de hafızanın bu süreçlerde benzer şekilde ilerlediğini söylememiz mümkündür. Dostluklar, düşmanlıklar, yaşanan çatışmalar, iş birlikleri, devletin kimliğinin şekillenmesinde, aksiyonlarını belirlerken tümüyle olmasa da bu hafızadan da faydalanarak hareket etmesine yardımcı olur.

Bu durumda duygulara karşı ön yargılı olup da kimliklerin varlığını kabul eden araştırmacılara yöneltilebilecek bir soru doğuyor: Devletin kimliğinin olduğuna inanıyorsunuz da duygusunun olduğuna mı inanmıyorsunuz? Kimliğin ve hafızanın parçalarından birisi olarak, duyguların yzeyeye çıkması kaçınılmazdır. Öte yandan, geçmiş tecrübelerin hızlı yol göstericiler olması aklın önünde bir engel değil aksine yardımcıdır. Devletin kimliğine dair bazı realist eleştirilerin yükselmesi kaçınılmazdır, fakat realist okulların merkezlerinde olan tüm kavramlar da pekl duygularla i içedir. En temel seviyede, güvenlik sorunları kaygıları ve korkuları anlamadan çözülemez.

Devletlerde duyguların var olduğuna dair yargıların bir nebze de olsa olumlu yönde Őekillendięini düşünerek bir sonraki adım olan, var olan bu *duyguların neler yaptığı*² yönündeki anlamlandırma arayışına devam edebiliriz.

Geçtiğimiz Mart'ta Dışışleri Bakanlığı'nın "Kriz Döneminde Diplomasiyi ne çıkartmak" temalı düzenlediği Antalya Diplomasi Forumu'nda Güney Afrika Cumhuriyeti İletişim Danışmanı Mahomed Faizal Dawjee, Filistin meselesinin Güney Afrika için çok Şahsi bir mesele olduğunu, apartheid döneminde yaşadıkları sebebiyle, kendi vatanında var olamamanın ne demek olduğunu çok iyi bildiklerini ve bu sebeple de Güney Afrika Cumhuriyeti'nin bu mücadelede Filistin'in yanında olduğunu, birçok uluslararası örgüte bu konuyla ilgili danışmanlık verdiklerini, ve yine bu meselenin acısını çok iyi anlayıp empati kurabildikleri için meseleyi Uluslararası Adalet Divanı'na götüren ülkenin kendileri olduğunu söylemişti. Adalet Divanındaki dava sebebiyle zaten halihazırda birçok açıdan sorun yaşayan Güney Afrika'nın bir de yaptırımlarla karşı karşıya kaldığından ve Filistin davasını sahiplendiğini söyleyen birçok devletin aslında onları yalnız bıraktığından bahsetmişti. Burada düşünülmesi gereken birçok soru var Őüphesiz, fakat en temelde bir devletin geçmiş tecrübelerine dayanarak kolektif olarak hissettiği bir acıyı kurumsal kimliklerinin bir parçasına haline getirmesi ve aslında hiç de devlet aklına sığmayan bir duruş sergilemesi söz konusu. Karar verme mekanizmasının halkların hissettiklerinden bağımsız bir Şekilde hareket etmesi devletin kendisi için de olumlu sonuçlar doğurmaz. Bununla ilişkili olarak uluslararası sistem büyük ölçüde normlar üzerinden düzenini devam ettirebilen bir sistemdir. Bu normların, evrensel sayılabilecek değer sistemlerinin ürettiği yargılar üzerine

kurulu olduğunu dűşünecek olursak, duyguların değer üretimindeki göz ardı edilemez rolünü de hesaba katmamız gerekir. İşgalci devletler, işgal sebeplerini tarihi tecrübelerine dayandırırken, işgal edilen halklar da kolektif duygularla birlik olup mücadele etme gücü bulurlar.

Günün sonunda duygular dış politikada ne yapar sorusuna zaten keşfedilmemiş bir cevap veremiyorum, duygular dış politikada, günlük hayatta insanlar için ne yapıyorlarsa devlet için de onu yaparlar: Aksiyona geçmek için bir sebep oluştururlar, hafızayı şekillendirir ve karar verme mekanizması için kolaylaştırıcı motivasyonlar sunarlar. Bizim için önemli olan, duyguların kullanımına hangi senaryolarda daha sık rastladığımızı, kimi ideolojiler ve duygular arasında paralellikler olup olmadığını, hangi ülkelerle hangi duygular üzerinden sıklıkla iletişim kurduğumuzu ve bu iletişimin daha somut olarak gözlemleyebileceğimiz dinamiklere nasıl yansıdığını tespit edebilecek araçlar ve mekanizmalar geliştirmektir. Bu yöndeki adımlar duyguların dış politikadaki yansımalarında öngörü imkânı sağlarken, duyguların ölçülmesi yönündeki engelleri aşmakta da araştırmacılara yardımcı olacaktır.

Kaynakça

Ahmed, S. (2014). *The cultural politics of emotion* (Second edition). Edinburgh University Press.

Crawford, N. C. (2000). The Passion of World Politics: Propositions on Emotion and Emotional Relationships. *International Security*, 24(4), 116-156.

Damasio, A. (2006). *Descartes' Error*.
<https://www.penguin.co.uk/books/391857/descartes-error-by-damasio-antonio/9780099501640>

Elster, J. (2009, January 18). *Reason and Rationality* | Princeton University Press.

(2009, January 18).
<https://press.princeton.edu/books/hardcover/9780691139005/reason-and-rationality>

Hall, T. H. (2015). *Emotional diplomacy: Official emotion on the international stage*. Cornell University Press.

Hobbes, T. (2024, 26. Baskı). *Leviathan*. YKY - Yapı Kredi Yayınları.
<https://www.yapikrediyayinlari.com.tr/leviathan.aspx>

Hymans, J. E. C. (2010). The arrival of psychological constructivism. *International Theory*, 2(3), 461-467. <https://doi.org/10.1017/S1752971910000199>

Linklater, A. (2014). Anger and world politics: How collective emotions shift over time. *International Theory*, 6(3), 574-578.
<https://doi.org/10.1017/S1752971914000293>

Locke: Two Treatises of Government | Texts in political thought. (1988). Cambridge University Press. Retrieved August 26, 2024, from <https://www.cambridge.org/tr/academic/subjects/politics-international-relations/texts-political-thought/locke-two-treatises-government>,
<https://www.cambridge.org/tr/academic/subjects/politics-international-relations/texts-political-thought>

Mercer, J. (2005). Rationality and Psychology in International Politics. *International Organization*, 59(1), 77-106.

Mercer, J. (2006). Human nature and the first image: Emotion in international politics. *Journal of International Relations and Development*, 9(3), 288-303.
<https://doi.org/10.1057/palgrave.jird.1800091>

Mercer, J. (2014). Feeling like a state: Social emotion and identity. *International Theory*, 6(3), 515-535. <https://doi.org/10.1017/S1752971914000244>

Morgenthau, H. J. (1948). *Politics Among Nations The Struggle For Power And Peace*.

Posen, B. R. (1993). The security dilemma and ethnic conflict. *Survival*, 35(1), 27-47.

Renshon, J., & Lerner, J. S. (2011). Decision-Making, the Role of Emotions in Foreign Policy. In *The Encyclopedia of Peace Psychology*. John Wiley & Sons, Ltd. <https://doi.org/10.1002/9780470672532.wbepp078>

Rousseau, J. *Toplumsal Sözleşme (2024, 4.Baskı)*—Retrieved August 26, 2024 from <https://iletisim.com.tr/kitap/toplumsal-sozlesme/8939>

Azade Eryiğit, Kadir Has Üniversitesi Uluslararası İlişkiler doktora adayıdır. Halihazırda, Özyeğin Üniversitesi'nin koordine ettiği Horizon Europe Projesi DE-CONSPIRATOR'da Proje Uzmanı olarak görev yapmaktadır. 2020-2023 yılları arasında Özyeğin ve Doğuş Üniversitelerinde Araştırma Görevlisi olarak çalışmıştır. Lisans eğitimini İstanbul Şehir Üniversitesi'nde yüksek lisans eğitimini Marmara Üniversitesi'nde "Sosyal Medya Çağında Güvenikleştirmeyi Yeniden Düşünmek" başlıklı tezini savunarak tamamlamıştır. Araştırma ilgileri arasında uluslararası ilişkilerde duygular, uluslararası ilişkiler kuramları ve hesaplamalı sosyal bilimler metotları yer almaktadır.

To cite this work: Azade Eryiğit, “Duygular ve Devletler: Uluslararası İlişkilerde Duygusal ve Rasyonel Etkileşimler”, *Panorama*, Online, 30 September 2024.
<https://www.uikpanorama.com/blog/2024/09/30/duygular-ae>

Copyright@UIKPanorama All on-line and print rights reserved. Opinions expressed in works published by the *Panorama* belongs to the authors alone unless otherwise stated, and do not imply endorsement by the IRCT, Global Academy, or the Editors/Editorial Board of Panorama.